

Państwowa Komisja Wyborcza przedstawia analizę najważniejszych zmian w Kodeksie wyborczym

Wprowadzenie Centralnego Rejestru Wyborców to jedna z najistotniejszych zmian w organizacji wyborów. Ta zmiana kodeksowa nie weszła jeszcze w życie i - jak przypomina PKW - termin jego uruchomienia wskaże Prezes Rady Ministrów, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej.

CRW zastąpi prowadzone odrębnie przez poszczególne gminy, z wykorzystaniem różnych systemów informatycznych, lokalne rejestry wyborców. Poza tym utworzenie rejestru:

- spowoduje, że każdy wyborca zostanie ujęty w jednym rejestrze, zaś dostęp i obsługa CRW przez gminy oraz organy wyborcze następować będzie w czasie rzeczywistym;
- sprawi, że zniesiona zostanie konieczność wzajemnego zawiadamiania się gmin o ujęciu wyborcy w obwodzie według miejsca zamieszkania, co całkowicie wyeliminuje ryzyko podwójnego figurowania wyborcy w dwóch spisach;
- spowoduje, że wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej, w których odbywać się będzie druga tura wyborów, możliwa będzie ponowna zmiana miejsca głosowania przed drugą turą wyborów;
- umożliwi pobranie zaświadczenia o prawie do głosowania w każdym urzędzie gminy na obszarze Polski, a nie jak dotychczas jedynie w gminie, w której wyborca ujęty był w spisie;
- ułatwi weryfikację praw wyborczych kandydatów w wyborach, osób udzielających poparcia zgłaszanej liście kandydatów lub kandydatowi albo komitetowi wyborczemu wyborców

Zmiany w obwodach głosowania, bezpłatny transport na wybory

Zmiany te, jak wskazuje PKW mają podnieść frekwencję wyborczą. W tym celu zmieniono m.in. wielkości obwodów głosowania. W dotychczasowym stanie prawnym obwód obejmuje od 500 do 4 tys. mieszkańców, a zgodnie z nowelizacją będzie mógł obejmować od 200 do 4 tys. mieszkańców.

Komisarze wyborczy zostali zobowiązani do utworzenia obwodów głosowania w miejscowościach liczących powyżej 200 mieszkańców, w których nie było dotychczas siedziby obwodowej komisji wyborczej, a jest możliwość zorganizowania takiego lokalu. Ponadto co najmniej 5 proc. mieszkańców danego obwodu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) uzyskali prawo do złożenia wniosku do komisarza wyborczego o dokonanie podziału obwodu głosowania, jeżeli na obszarze obwodu głosowania utworzonego w wyniku podziału będzie możliwość zorganizowania lokalu obwodowej komisji wyborczej.

Istotna zmiana obejmuje też obowiązek zapewnienia bezpłatnego transportu wyborcom niepełnosprawnym o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz wyborcom, którzy najpóźniej w dniu głosowania kończą 60 lat:

- z miejsca zamieszkania albo z miejsca pobytu (o ile wcześniej wyborca złożył wniosek o głosowanie w miejscu pobytu) do lokalu wyborczego właściwego dla obwodu głosowania, w którego spisie wyborców ujęty jest ten wyborca, tzw. transport do lokalu;
- z lokalu wyborczego do miejsca, w którym wyborca rozpoczął podróż, tzw. transport powrotny.

Transport do lokalu oraz transport powrotny dla osób niepełnosprawnych i osób starszych zapewnia wójt gminy (burmistrz, prezydent miasta), w której w dniu wyborów nie funkcjonuje gminny przewóz pasażerski. Wyborcy, któremu stan zdrowia nie pozwala na

samodzielną podróż będzie mógł towarzyszyć opiekun.

Wójt lub burmistrz w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich ma też obowiązek zapewnienia bezpłatnego gminnego przewozu pasażerskiego dla wyborców ujętych w spisie wyborców w stałym obwodzie głosowania położonym na obszarze danej gminy, pod warunkiem, że w danej gminie nie funkcjonuje w dniu wyborów publiczny transport zbiorowy albo najbliższy przystanek komunikacyjny oddalony jest o ponad 1,5 km od lokalu wyborczego.

Inne ważne zmiany

Rezygnacja z powoływania dwóch obwodowych komisji wyborczych w wyborach samorządowych, z których jedna przeprowadzałaby głosowanie, druga zaś byłaby odpowiedzialna za liczenie głosów. W wyborach innych niż samorządowe już obecnie powoływana była jedna obwodowa komisja wyborcza odpowiedzialna zarówno za przeprowadzenie głosowania, jak i ustalenie jego wyników.

Uregulowanie, że w momencie rozpoczęcia głosowania aż do jego zakończenia w lokalu wyborczym muszą być równocześnie obecni członkowie obwodowej komisji wyborczej w liczbie stanowiącej co najmniej 1/2 jej pełnego składu, w tym przewodniczący komisji lub jego zastępca. W poprzednim stanie prawnym wymagane było 2/3 pełnego składu komisji.

Uściślenie regulacji ustawowej dotyczącej ustalania wyników głosowania, zgodnie z którą przed ustaleniem przez obwodową komisję wyborczą ważności karty do głosowania, ważności głosu, oddania głosu na daną listę lub na danego kandydata, karta do głosowania jest okazywana wszystkim obecnym członkom obwodowej komisji wyborczej, oraz że niedopuszczalne jest wykonywanie czynności związanych z ustaleniem wyników głosowania przez grupy członków obwodowych komisji wyborczych lub przez pojedynczych jej członków oddzielnie lub tworzenie z członków obwodowych komisji wyborczych grup roboczych, które wykonywałyby oddzielnie czynności po zakończeniu głosowania.

Wprowadzenie nowych uprawnień dla mężów zaufania oraz obserwatorów społecznych, umożliwiających rejestracją czynności obwodowej komisji wyborczej w obwodach na obszarze kraju nie tylko, jak dotychczas, przed rozpoczęciem głosowania i po jego zakończeniu, ale również w trakcie głosowania. Ponadto dodano uprawnienie do przekazywania zarejestrowanego materiału nie tylko obwodowej komisji wyborczej, ale również do ministra właściwego do spraw informatyzacji, który zobowiązany będzie do przechowywania tych materiałów do czasu stwierdzenia ważności wyborów i udostępniania ich sądowi.

Jednocześnie nowelizacja wprowadza możliwość otrzymywania przez mężów zaufania diety w wysokości 40 proc. zryczałtowanej diety członków obwodowych komisji wyborczych oraz uprawnienie dla męża zaufania do zwolnienia od pracy na dzień głosowania oraz liczenia głosów, a także na dzień następujący po dniu, w którym zakończono liczenie głosów, z zachowaniem prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego oraz uprawnień ze stosunku pracy.

Zmiana zasad głosowania wyborców stale zamieszkałych za granicą, a głosujących w kraju. Wyborcy ci w dalszym ciągu będą mogli głosować okazując obwodowej komisji wyborczej paszport w celu stwierdzenia ich tożsamości, lecz konieczne będzie do tego wcześniejsze złożenie wniosku o zmianę miejsca głosowania lub przedstawienie zaświadczenia o prawie do głosowania w miejscu pobytu w dniu wyborów.

Uregulowanie, że w skład okręgowej komisji wyborczej i rejonowej komisji wyborczej powoływane będą przez Państwową Komisję Wyborczą zgłoszone przez komisarza wyborczego osoby mające wykształcenie wyższe prawnicze oraz dające rękojmię należytego pełnienia tej funkcji, a także z urzędu, jako jej przewodniczący, komisarz wyborczy. W skład komisji nie będzie mogła zostać powołana osoba, która ukończyła 70 lat. W dotychczasowym stanie prawnym w skład okręgowej komisji wyborczej i rejonowej komisji wyborczej powoływani byli przez Państwową Komisję Wyborczą sędziowie zgłoszeni przez Ministra Sprawiedliwości oraz z urzędu, jako jej przewodniczący, komisarz wyborczy. W skład komisji mógł być także powołany sędzia w stanie spoczynku, który nie ukończył 70 lat.

Uzależnienie liczby członków powoływanych w skład terytorialnych komisji wyborczych od liczby mieszkańców danej jednostki.

Wprowadzenie wymogu, zgodnie z którym na wykazie podpisów poparcia dla zgłoszenia listy kandydatów lub kandydata konieczne będzie wskazanie dodatkowo dnia (daty) udzielanego poparcia.

Wskazanie przez osobę popierającą daty udzielonego poparcia zapobiegnie praktykom zbierania podpisów przed dozwolonym terminem.

Dokonanie zmiany organu, do którego kierowane będą mogły być skargi w sprawach podziału jednostki samorządu terytorialnego na okręgi wyborcze oraz podziału gminy na stałe obwody głosowania. Dotychczas organem właściwym do rozpoznania takiej skargi była Państwowa Komisja Wyborcza. Kompetencję tę przejmie Naczelny Sąd Administracyjny.

Ponadto przepisy Kodeksu wyborczego dostosowano do wymogów umowy pomiędzy Rzeczpospolitą Polską i Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie udziału w niektórych wyborach przez obywateli jednego Państwa zamieszkujących na terytorium drugiego Państwa. Podstawową zmianą jest przyznanie prawa wybierania i prawa wybieralności do rady gminy obywatelom Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz prawa wybierania wójta w danej gminie.

Zmiany w przepisach innych ustaw

W ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych uregulowano sprawę wpisu do ewidencji partii politycznych. Zmiana zobowiązuje sąd do niezwłocznego przekazania Państwowej Komisji Wyborczej nieprawomocnych i prawomocnych postanowień w

sprawach o wpis do ewidencji.

W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne wprowadzone zostały zmiany sposobu udostępniania informacji zamieszczonych w Rejestrze Korzyści. Dotychczas Państwowa Komisja Wyborcza powinna raz w roku podawać do publicznej informacji dane w nim zawarte. Nowelizacja nakłada obowiązek niezwłocznego podawania w Biuletynie Informacji Publicznej informacji zawartych w zgłoszeniach oraz ich udostępniania w okresie zajmowania przez daną osobę stanowiska lub pełnienia funkcji oraz w okresie sześciu lat po zakończeniu zajmowania stanowiska lub pełnienia funkcji.

W ustawie z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów rozszerza się katalog osób, które ustawa uznaje za osoby pełniące funkcje publiczne. Osobami pełniącymi funkcje publiczne w rozumieniu tej ustawy i tym samym podlegającymi obowiązkowi złożenia oświadczenia lustracyjnego stają się wskazani przez Sejm członkowie Państwowej Komisji Wyborczej oraz komisarze wyborczy.

Więcej informacji na stronie:

[Kodeks wyborczy po nowemu - jakie zmiany wprowadziła nowelizacja \(analiza PKW\) | Serwis Samorządowy PAP](#)